

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, január 20-kán 1861.

(D) A magyar közjog alapigazságai. I.

A ki a magyar közjogot, s úgy annak alapeszméit ismeri, azonnal belátja, hogy nálunk soha sem kell a multat tabula rasavá változtatva újat teremteni; mert az emberiségi eszmék nem fejlődhetnek soha oda, hogy a magyar alkotmány, ősalapjain az emberiség kívánalmához ne kvalifikálthassék.

Azon alkotmány, melyet évszázadon át nálunk is mint minden máshelyütt csak a nemesség élvezett, de nálunk nagyobb mértékben mint bárhol egyebütt a világon, kivéve a baskirokat; a mennyiben nálunk a nemesi jog már évszázadok előtt egész népekre ki volt terjesztve, p. o. a székelyekre, jászokra, szászokra stb. míg máshelyütt egész Európában a a joggal csak a nemzeteknek egy kisebb, és nagy néprtegekre át nem menő káosztjai kérkedhettek. A magyar alkotmány két tulajdonságát: u. m. jogot, és kiváltságokat. A jog volt az, mely a nemzet és kormány közti viszonyt meghatározta, a jog volt az, mely a nemzetet saját közvéleményének alapján kormányoztatta, a jog volt az, mely biztosítja a vagyon és személyi biztosságot, a jog volt az, mely az észnek tért adott a társadalom legfőbb méltóságai.

És a kiváltság volt az, a mely a jog mind ezen boldogító tulajdonait csak a nemesi rendekre ruházta, mely kiváltság a magyar intézményekben csak annyiban volt szabadelvűbb mint más európaiakban, hogy nálunk e kiváltság egész nemzetiségekre ki volt terjesztve, s így már a legrégibb időkben a társadalom legutolsó rétegeig elhatott a jogérzet és közszellem.

1848-ban a magyar nemesség nem jogait áldozta fel, a világot sem; hanem csak kiváltságait törölte el, mely választó fal gyanánt állott a jog élvezetében közte és a nép között.

Csak ennyi változtatás kellett, és az ő magyar alkotmány azonnal megfelelt századunk minden kívánalmának.

Az alapján nemesi jog, az addigi kiváltságosság eltörlésével kiterjesztetett az összes népre, mely e jogokat általában élvezzi, és census s qualificatio alapján erősebb, műveltebb, s vagyonosabbacska réteggel gyakorolja.

Igy a jog egy örök igazság, mely a mi intézményünk évezredes multjában gyökerezik, melynek alapigazságai változhatlanok mint a szentírás alapigazságai, habár abban is mint ebben a reformatio műve nincs kizárva, az alapigazságok hű megtartása mellett.

De az alapjog vezérfonalát sohasem szabad a nemzetnek kezéből kibocsátania, mert egyedül ez, mely ő szerződés, s százszor ismételt királyi eskük által szentesített törvényként áll a nemzet és uralkodás közt, ez az, mely mint örök jog egyedül biztosíthat minket, és unokáinkat a despotismus ellen.

A nemzetnek ezer esztendősi hite és meggyőződése szól alkotmányunk örökigazságai mellett, és a legkésőbbi századok egész földkerekségén nem találhat fel oly elfogadható igazságot, mely már ezer év előtt nem képezte volna a magyar alkotmányos eszmék csiráját. Mi a francia forradalom újító eszméitől nem voltunk kénytelenek új jogalapokat kölcsönözni, csak annyi feladatunk volt, hogy a régi jogalapokat új rétegekre kiterjesszük.

A mi 1848-unk eszméit a logika tiszta lánczolatával vissza lehet vinni egész 997-ig, hogy ne vigyük éppen a pusztaszeri kötésig, habár épp eddig felvihetnők. Nincs semmi abszolút újítás, csak a kor szelleme szerinti idomítása az ősi épületnek, mely e század izlésével tökéletesen összhangzik: és össze fog hangzani mindaddig, míg Európában a socialista és communisták tanai nem gyözendenek.

A mostani európai közjogi fogalmak szerint a nemzetek joga az, hogy náluk nélkül az uralkodás ne kormányozzon, mert az uralkodó elhivatásánál fogva nem kényura a népnek, hanem az ő hatalmának képviselője, törvényeinek örje és kifolyása. Ujnak tetszik Európa előtt Napoleon azon tétele, hogy: „Isten kegyelméből és a nép akaratjából.” Ujnak tetszik Russelnek azon nyilatkozása, hogy a

népek sorsuk felett határozhatnak; ám a magyar alkotmányi jogban mindez nem új dolog; sőt már ezer év előtt szent István király, kit mint a későbbiek a nemzet választott, fiához a királyi decretumok I. k. 4. fejezetében így ír: „Az uralkodás disze a hercegek, bárók, grófok, katonák és nemesek hűsége, vitézsége, s bizalma; mert ők az ország előharczói, védelmezői a gyöngéknek, legyőzői az ellenségnek, s a monarchiák erősítői. Ők fiam! a te atyáid és testvéreid; közülük senkit szolgálásra ne vess, s szolgáltnak ne nevezess, mert ők mellett harcolnak, nem pedig szolgálnak. Tartsd meg örök emlékezetedben, hogy minden ember egyenlő, és hogy csak az alázatosság magasztal fel, míg a kevélység s irigység megaláz. Ha haragos, döllyfős, türelmetlen leszesz, kétségen kívül a fegyveres nép vitézsége megfogja törni királyi méltóságodat, s másnak fogják átadni birodalmadat.”

Im legelső királyunk e néhány tételében ott van legújabb korunk politikai bölcsesete; ha elfeledjük is az arany bullát, mely mindez alapjogot még határozottabban körvonaloza.

Midőn 1848-ban nemzetünk a királylyal egyetértve a felelős miniszteriumot létesíté, nem állított fel semmi új eszmét, csak a kor kívánataihoz, s a nemzet szolgálatában állók felelősségének igényeihez képest idomítá, tökéletesbíté azon ő jogot, hogy a király mit se határozzon, ne ítéljen a nemzetből választott tanács nélkül.

Olvasuk csakugyan ezen könyv 7-dik fejeében a szent király szavait: „Tanácskozás után alkottatnak a királyok, kormányoztatnak a birodalmak, védelmezetik a hon, így kezdenek háborút, győznek, verik ki az ellenséget stb.

Évszázadokon át ott állott a nemzet tanácsa a királyok mellett, melyek nélkül mit sem cselekedett. Ugy állott a tanács más alkotmányos népeknél is. A politikai eszmék fejlődése s a tanácsurak visszaélései szükségessé tévük, hogy e tanács kötelességei jobban körvonaloztassanak, s a nemzet érdekeivel visszaéléseknek gát legyen vetve. Felosztották tehát külön tárczákra az államkormányzat legfőbb kötelességeit, s a fejedelem mellett álló nemzeti tanácsot felelőssé tették a nemzet képviselői előtt.

Igy a régi fejedelmi tanácsnak igen természetes kifolyása volt a tárczákra osztott miniszterség, s ennek a nemzet előtti felelőssége.

Európa előhaladt e reformban, mely csak reform, de nem abszolút újítás volt. Hosszas idők tapasztalata igazolta kivált Angliában, hogy e reform egy részről szabatosabbá tette a kormányzást, másrésztől biztosította a nemzet közvéleményének illetékes befolyását az önkormányzatban.

Vétkezett-e a magyar ha az idővel őszintén haladott? el lehet-e törni a pálcát oly intézmény felett, mely egész alapelméletével intézményeink, történelmi jogaink multjában gyökerezik, s a jelen időknek megfelel? melyet rendes alkotmányozás után ország és király közakarattal szentesített.

Nem új jogokat hoztunk, csak a régieket tökéletesítettük, és nem is akarunk semmit feláldozni a régi alap jogokból, csak a nemesi kiváltságokat töröltük el, hogy korlátaikat lerombolva az őseleg e privilegiumok miatt csak nemesi jog, most már az összes népre kiterjesztessék, és teljesüljön a szó szoros értelmében habár egy évezred után apostoli királyunk magasztos szava: tartsd meg örök emlékezetedben, hogy minden ember egyenlő.”

A románok n-szebeni gyűlésének eredménye.

Alább tüzetesen közöljük a román értekezleten vitt jegyzőkönyvet, a mely már kezünk közt van. E mellett érdekesnek találjuk közreadni a következő két levelet, a melyek oly hangon vannak írva, a mit a legudvariasabb és legelnezőbbnek kell neveznünk a román értekezlet jegyzőkönyvének irányához képest.

I. Nagy-Szeben, január 14-kén, 1861. — Az előre hirdetett értekezleten résztvevők, a román nemzet fiai tegnapelőtt érkeztek ide, nem — mint a Schmerling engedélye kiszabá — huszan vagy harminczan, hanem 300-nál is több, a mit arról szepitnek, hogy csak száznak szabad beszélni, a többiről azt állítják, hogy csak maguktól jöttek. Tegnap 10 óra körül az érsekhez (Suluczhoz) men-

tek és őt köszöntve, a gyűlésbe hívták és kísérték. A gyűlés helye a román seminariumban vala. Az érsek megnyitotta a gyűlést. Beszédében elmondta, hogy ők közelebből a román nemzet nevében kérvényt készítették, s többen kísérték őt fel, hogy azt a császárnak ünnepélyesen átnyujtsák. Ebben ők kifejtették a román nemzet jogos követeléseit. De nem voltak oly szerencsések „mint a román nemzet küldöttségei“ ő flge elibe bocsátani, úgy, hogy ő kénytelen volt azt közönséges kihallgatáson másodmagával beadni, — és amár a császár őtet kegyesen fogadta, a kérvényt átvette és „mindent teljesíteni“ ígért, mégis rövid idő multával báró Kemény Ferencz ő excaja lön kancellerrá kinevezve. Továbbá felhozta: hogy ő a román nemzet érdekében a hercegnél, nuntiusnál és minisztereknél, főleg pedig államminiszter Schmerlingnél járt, mindenütt kérvényük pontjait előadván. Noha mindenütt biztatták, s főleg az államminiszter (a kinek engedelmeiből van mostani egybejövetelek is) őtet bizonyossá tette, hogy rövid idő alatt nyilatkozványa ki fog adni és abban a román nemzet is kíváncsi a teljesítve látandja, minthogy a nemzet és vallási egyenjogúság neki is fölve, — mégis sajnosan értette hazajövele után mind a decz. 21-kén kelt legfelsőbb kézirat tartalmát, mind pedig a károly-fejérvári értekezletre meghívottak névsorát és a haza nemzeti közötti számarányt. Ily nevezetes állásban a dolognak, szükségesnek találta egybehívni nemzete értelmiségét, hogy tanácskozzanak: miként eszközöljék sérelmeik orvoslását és mitévők legyenek mind a k.-fejérvári értekezleten, mind az egybehívandó országgyűlésen!?

Ezen megnyitó-beszéd után többen beszéltek mind külön-külön tárgyról, minthogy semmi kérdés határozottan kitűzve nem volt.

Végre jegyzőket választottak a gyűlés jegyzőkönyvének vitelére és egy bizottmányt neveztek ki felkiáltással, a melynek feladatul tűzött, hogy a teendők iránt indítványt terjesszen a gyűlés elibe.

Az a vélemény, hogy a Kolozsvár vidékéről jött románok a legmérsékeltbbsék. Beszélnek a feltételes unioról is és báró Saguna is ezek közt volna. Azt is hallottam, hogy egy névsort akarunk készíteni azokról, a kiket renegetoknak tartanak, és ezen névsort beadnak a kancelláriának, hogy ezeket románok gyanánt ki ne nevezék, mert ők ezeket románoknak el nem ismerik sat.

Tegnapelőtt érkezett le a főúrvényszékhez a kancellária rendelete, hogy alája van rendelve. Annakelőtte a cs. k. helytartóság vette ugyanezt a rendeletet.

Jövő levelemben bővebb értesítést szolgáltatok a román gyűlésen történetekről.

II. N-Szeben, január 16-dikán, 1861. — Tegnapelőtti levelemben megírtam a Sulutz beszédének foglatját, s hogy jegyzők és választmányi tagok választottak. A jegyzők ezek voltak: Maczellariu, Moga, Hodos, Rácz, Puskaru és Baricz. Bizottmányi tagok: Hányá; Bolloga, Moldován Demeter, Moldován Stefan, Prepost, Baricz, Dr. Hodos, Dr. Rácz, Domsa, Pap Gridán és Puskaru.

Mindjárt a gyűlés megnyitása után Hosszu József felszólalván, azt kívánta: mutassák elé a kormány rendeletét, a melynél fogva engedélyeztetett egybejövetelek, mert annak a jegyzőkönyvbé számjával és dátumával együtt be kell iktatattania. Ez nagy zavart és zűgást idézett elő, mert irásbeli engedély nem volt. Végre b. Schaguna kettévágta a vitakozást, magára vállálván az egybehívás iránti egész felelősséget és így Hosszu ellenvetése mellőzve lön.

Megjegyzésemelőt Axentének azon eljárása, hogy a román ifjúsággal a háttérben foglalván állást, általán igyekezett a közvéleményt kifejeztetni. Így midőn a bizottmány tagjait kikialtatták, az Aldulian nevére nagy láma keletkezett, a mely tovább tartott egy félóránál, mialatt az axentisták „nu placé“t kialtoztak. Végre Aldulian szóhoz jutván, kinyilatkoztatta, hogy nem fogadja el a bizottmányi tagságot. Mondják, hogy sokan neheztelnek e román hazánkfára érettebb mérsékeltsegiért, a mi elég ok arra, hogy avval vádolják, miszerint „igen szit a magyarokhoz“!

Hétfőn a bizottmány terjeszté elé javaslatait. Baricz volt az előadó. Indítványozták, hogy ő felségéhez adassék be egy kérelem, a melyben kérjék, hogy méltóztassék ő felsége a legelső erdélyi országgyűlésre királyi propositioba tenni:

a) hogy a román nemzet nyilvánittassék negyedik nemzetnek! *)

b) foglaltassék törvényezikbbe, hogy mindazon törvények, a melyek az Approbatában az „oláh“ nemzet kisebbségét, jogtalanságát magukban foglalják és vallásuk elnyomása végett hoztattak, örökre legyenek eltörölve! **)

Ezen indítvány általános pártolásban részesült. Az első mellett melegen szónokolt Sulutz S.; a második mellett Domsa, a ki a sérelmező törvényeket idézte. Ez tehát határozattá emeltetett és a kérvény fogalmazása elrendeltetett.

Ezután kimondattott, hogy az 1848-beli törvényeket, mint olyanokat, a melyeket az ország nélkülök ho-

*) A jegyzőkönyv szerint független politikai nemzetiségnek mint a többi három. Amde ez hogyan kivihető, mikor a többi is a politikai nemzetiség eszméjét az egyéni jog eszméjének oda szenteli? Szerk.
**) Azok tényleg eltöröltek az 1848-ki törvény Altal, midőn minden nemzetiségből való egyénre kiterjesztettek az alkotmányos jogok. Szerk.

zott*) nem ismerik. Így tehát az uniót sem. De ezen utóbbiról tüzetesen nem kívántak szólni.

Továbbá előhozották, hogy a kancellária szervezésével nincsenek megelégedve, minthogy csak egy udvari tanácsost nyertek. Eziránt az országgyűléshez kérték fognak beadni és várják attól az orvoslást. Ez alkalommal felszólalt Moldován Demeter, tanácsost kérve a gyűléstől: mitévő legyen udvari titkonnoki kinevezésével, minthogy nem tudja magát elhatározni: elfogadja-e vagy sem? nem lévén bizonyos: minő esküt lesz kénytelen letenni? mert ő nemzete érdeke ellen esküt le nem tesz! Erre azt javasolták, hogy egyelőre fogadja el kinevezését, de ha, felmenve, látni fogja, hogy esküjében csak a három nemzet érdeke és unioja van kifejezve és vallása egyenjogúsága nincs benfoglalva, akkor mondjon le. Ez hűtőn helyesléssel ment keresztül. Azonban kedden Schaguna erre visszatért, azt mondván, hogy Moldován nyilatkozatát igen „hazafiasnak” találja; de általában mindenkinek azt tanácsolja, hogy fogadják el mindazon hivatalokat, a melyekre kinevezetnek; az esküt illetőleg ő azt hiszi, hogy abban csak az okt. 20-diki diploma és a hazai törvények lesznek megemlítve; végre Moldovánhoz fordulva, familiáris hangon ajánlja neki, hogy tanácskozzék majd a nejjel is és ha az is helyesli, menjen fel Bécsbe és foglalja el hivatalát. A mire nagy derűtlenség lőn.

Szóba hozották a fejérvári értekezlet. Kimondották, hogy az illetőknek utasítást adni nem akarnak, azonban mégis jegyzőkönyvbe iktatják véleményüket, hogy az illetők tájékozhatóságuk magukat. Mindenek előtt kimondták, hogy a román nemzet képviselői számával sokaságukhoz képest nincsenek megelégedve; hogy ezen értekezleten a magyarok túlnyomólag vannak képviselve, főleg azért, hogy a „polgárok” sorában megint csak magyarok és székelyek szerepelnek; azért ezen polgári elnevezést nem is tudják értelmezni (helyesebb is lett volna kir. városok és taksás helyek képviselőinek nevezi őket.)

A választási törvényre kerülve a szó, a károlyi-fejérvári eszperes egy nyomos beszédet tartott az 1848-diki törvény mellett. Azonban Axenti és társai háromszor szakasztották felbe és roszalták szavait, semmit se akarván tudni az 1848-ki törvényekről. Többek után, a kik mind a lármázók inyere beszéltek, felkelt Schaguna és egy hosszú beszédben a legtagasabb alapra fektetett választási és megválasztathatási törvény mellett szavazott. Szerinte mindenki választható lenne, a ki bármi csekély birtokot magának nevezhet, a ki 24 éves és soha bűnvádi kereset alatt nem állott.**) Épp így mindenki választó is lehetne. Az országgyűlésre pedig az érdekek és nemzetiségek képviselőit javasolja, a mire színi nem akaró, zajos helyeslés, s a szónoknak égigmagasztalása következett.

Beszélt még Hosszu a szászok ellen, a kik a románokat a szász földön jogaikból kiárazdították, noha ott a románok számosabbak. Schaguna védte a szászokat, hogy ez csak addig volt, míg a disunitusok is egyenjogúságot nyertek.

Láday valami protocollatio következtében értelmezte a román nemzet függetlenségét más nemzettel szemben, oly formán, hogy ez a testvérszabadságnál balmagyarázatot ne keltsen.

Előhozták, hogy kérték kellene, miszerint a guberniumnál, a mint van egy katalika commissio, állítsassék a gubernium román tagjaiból egy, a román nemzet érdekében működő commissio is!

Megemlítették, hogy a naszodi és orládi volt ezredekre vagyonára a kormány rátette a kezét; már pedig ez a román nemzet vagyona és ebből a román iskolák költségeit kellene fedezni és román vallási pénzalapot fundálni. Szóltak még a vármegyei tisztségek betöltéséről; de semmi megállapodásra nem vergődtek.

Vége megállították a felséghez beadandó petíció szövegét. Schaguna előadta, hogy ezen egész értekezlet rájuk nézve nem tekinthető egyébnek, mint iskolának, a hol tanulhattak: miként kell ügyeiket felfogni? Ajánlotta érdekük szívenhordozását, s a jegyzőkönyv felolvasása és helybenhagyása után, a gyűlés szétoszlott.

Noha Schaguna egész erélylyel igyekezett a tanácskozásban rendet tartani és Dunka is a rendtartásról értekezett, a tanácskozás mégis gyakran összezavartatott, s a nagy zsiabongás és sok „tace!” kiabálás közben egyszerre többben beszéltek és egyiket se lehetett érteni. A gyűlés nemigen alkalmas tere volt a véleménysszabadságnak. Ugy halom: a jegyzőkönyvet ki akarják nyomtatni, de kihagyásokkal. A gyűlésről szerkesztendő leírás se lesz körülmenyes, mint értettem.

A románok szebeni gyűlésének jegyzőkönyve.
A január 1/13 napján Szebenben tartott erdélyi román nemzeti gyűlés.

A két román főpásztor Sterea Siulutiu Sándor metropolita és b. Schaguna Andre püspök urak meghívó levelei következtében összegyűltek a románok meghívottai és küldöttei Erdély minden részeiből tanácskozándók, a román nemzet jelen pillanatában ügyei felett.

A meghívó levelek mellékeltek: egyik Szebenből decz. 21-ről 1860, a másik ugyan azon kelettel 1100 cons. szám alatt.

Délőlti 11 órakor, az egyházi szertartás végeztével összegyűltek mindnyájan a seminarium szobáiban, honnan két küldöttség után főpásztor urak a gyűlésre meghívtak. Ersek S. S. Sándor, a szentléleknek segítségül hívása

*) És nem birt e szavazati joggal akkor a román nemesség? avagy csak a köznépből állott a román nemzet? A román lapok igen nagy számu nemességről beszéltek ekkor, ezek pedig az alkotmány sánczain belül lévő, befolytak a törvényhozásba. Szép volna ha valaki a magyar parasztság szempontjára állva azt mondaná, hogy az 1848-ki törvény nem kötelező, mert nem a magyar nemzet által hozott. Ez elv szerint csak a régi jobbágyság feltételezné valamely nemzetiségét.

Szerk.
**) A mint a jegyzőkönyvből látszik, Bohócz és Rácz urak bizáltak meg a választási projectum készítésére, s ők e szellemben álltak fel azt. Általános szavazat a jelszó, a minő még észak-amerikai republiában sincs.

után beszédet tartott, valamint szintén b. S. E. püspök ur is; s ezzel a gyűlés megnyitott. Ezután a gyűlés belserveszéséhez láttak, mindkét román főpásztor ur a gyűlés elnökeiül, titkáraiul pedig Baritiu György ur és Macelariu Ilyés cs. kir. tanácsos, Moga Demeter cs. kir. tanácsos, Puscaru János cs. kir. prétor, Hodosiu József ügyvéd és Ratiu János ügyvéd urak kiáltván ki.

Hivatkozva a román küldöttség azon kérvényére, mely a császár ő felsége elébe terjesztett, Bécsben dec. 10-ről kelve, melyben nemzeti gyűlést kérelmezett, az elnök S. S. Sándor metropolita által tett felfejtést alapján, a melynek következtében államminiszter Schmerling, a nevezett utján, szabadságot adott a román nemzetgyűlés tarthatására.

Megfontolta továbbá bármely nemzet szabad gyűlékezési jogát, mely jog erejénél fogva b. Schaguna E. elnök ur a gyűlés színe előtt nyilatkoztatta, hogy mindkét főpásztor értesítette a tartományi kormányzót ezen gyűlés tartásáról: a gyűlés törvényesen (!?) megalakult.

I. Ülés. 1. A gyűlés közönetet szavazott mindkét román főpásztornak azon fáradság- s üdvös lépésekért, melyeket a román nemzet ügyében tettek.

2. A gyűlés kijelentette, hogy a vitakozás szabad leend.

3. Sterea Sulucz Sándor elnök előterjesztésére felolvasott két kérvény: egyik Szebenben nov. 7-ről 1860. kelt, aláírva a két főpásztor s több értelmes román által; a másik Bécsben dec. 10-ről 1860, melyet a román küldöttség irt alá s terjesztett ő felsége a császár elébe.

Mind a két kérvény mellékeltek ezen jegyzőkönyvhöz.

Elnök Sterea Sulucz Sándor azon kérdésére: elfogadja-e a gyűlés ezen két kérvényt sajátai gyanánt? a gyűlés egyetelmileg kijelentette, miként elfogadja éppen úgy mintha azok egy minden törvényes formák szerint alakult képviselő kebeléből keletkeztek volna, s együttes jótállást vállal magára a két román főpásztor mindazon cselekvényeiben, melyeket a román nemzet érdekében tettek vagy tenni fognak, s férfiakat rendelend, kik állandóul mellettük maradjanak mind addig, míg országunk rendszeres állapotba jöved s maga fogja politikai nemzeti jogát gyakorolni.

4. Ezen tinnepélyes nyilatkozat után, elnök b. Schaguna Andre előterjesztésére, az itt képviselt román nemzet ezen alkalommal s politikai és független nemzetnek nyilvánítja magát a többi nemzetekkel szemben.

5. A gyűlés lelkesítve az elnökök azon szavai által, hogy minden román, vallásfelekezeti különbség nélkül, ugyanazon vérből testvérek és hogy ezen különbség egyiküket a másiktól a román nemzet politikai és nemzeti ügyében soha el nem szakíthatja: jegyzőkönyvre kívánta vétetni, miként átkozott leend azon román, a ki valaha ezen testvéri kötelek felbontását megkísértendi.

6. Névsor készített mindazon tagokról, kik ezen nemzeti gyűlést alkotják, s szintén a jegyzőkönyvhöz mellékeltek.

7. A vitakozás folyamának egyesítése végett bizottság nevezetett ki a tanácskozási tárgyak előkészítésére. Ezen bizottság tagjaivá nevezettek: Baritiu György, Bologa Jakab, Domsia György, Hannia János, Moldován Demeter, Popu Gridianu Máté, Puscaru János, dr. Hodosiu József, dr. Ratiu János és Sipotariu János urak.

II. Ülés. Baritiu György ur a tegnapi ülésben kinevezett bizottság munkálatait a gyűlés elébe terjesztette s tanácskozása alá bocsátotta.

I. Tekintve az 1860. oct. 20-ról kelt diplomát s az 1860-ki december 21-ről az erdélyi udv. kancellária ideiglenes elnöke Kemény Ferencz báróhoz intézett legfelsőbb császári kéziratot, vajjon a tett intézkedések által elégtételt-e azon jogos követeléseknek, melyek az 1860. dec. 10-ről kelt kérvényben a román nemzet által ki vannak fejtve?

II. Ha nem tétett elég, mi teendő volnának még a román nemzetnek, hogy az azon kérvény pontjaiban kifejtse követelményeit valóslva lássa?

III. Mely elvek nyomán és vitakozások után a gyűlés elhatározta és kijelentette az I-ső pontra, hogy a Kemény Ferencz báró által tett intézkedésekkel a román nemzet követelése semmi tekintetben sinesenek kielégítve, a midőn az urjarszervezésnél sem az igazság által követelt arány nem tartott meg, sem azon mellőzhetőbb igények, melyek a közszolgálat természetéből folynak, nem vétettek tekintetbe, miután

a) mindjárt az erdélyi udvari kancellária ideiglenes urjarszervezésében azon rendellenesség követett el, hogy csak egy román tanácsnok és csak egyetlenegy román titkonnok nevezetett ki, holott tekintve a román nép túlnyomó számát s az ő számos, egy hitfelekezeti, mint nemzeti érdekeit, melyeknek azon két egyén kinevezetése által képviselni és vezetettüknök kell, az távulról sem elégítheti ki a román nemzetet.

b) Azon rendellenesség, mely a fejérvári értekezlet tagjainak, habár csak átmeneti kinevezésében történt, még szembeötlőbb, a midőn a magyar nemzetből, mely 500 ezer lelket számít, 24, a szász nemzetből, mely alig tesz 175 ezer lelket, 8, a román nemzetből pedig, mely 1.354.550 lelket számít, mindössze csak 8 mondó nyolcz tag nevezetett ki.

Ugyanazért a gyűlés ezen rendellenességeket nemzeti és hitfelekezeti sérelmeknek nyilvánítja s határozza, hogy egy ő felségéhez intézendő feliraton mielőbb terjesztessenek fel a végett, hogy a legközelebbi erdélyi országgyűlésre a királyi előterjesztvények közé első helyre igatassanak be, hogy így törvényes orvoslás eszközöltsék a román nép egy nemzeti, mint hitfelekezeti állásához és számához képest; jövőre nemcsak az erdélyi udvari kancelláriához, hanem valamennyi erdélyi közigazgatási testülethez is, a román nép számának egy nemzeti mint szintén hitfelekezeti szempontból szigorú tekintetbevételével fogván tagok kinevezeteni.

A II-dik pontra. A gyűlés kijelenti, hogy miután egy a jelenkori államelveken alapuló alkotmánynyal ellátott állam a törvényhozó hatalom fel van osztva az uralkodó és törvényhozótest között: a román nemzet megmarad egész állhatatossággal és kitartással mind a két törvényes uton, emélfogva készítettessék mielőbb egy felirat ő felségéhez, hogy a legközelebbi erdélyi országgyűlés alkalmával, tegye annak

kötelességévé, egy királyi előterjesztvény által, hogy csupán az erdélyi román nemzetnek, mint politikai nemzetiségnek az erdélyi államrendszerbe való beviteléről tanácskozzék következőre:

a) a legközelebbi országgyűlés határozza meg és mondja ki egész tinnepélyességgel eltörlését és megsemmisítését mindazon Approbata és Compilatabeli, valamint szintén mindazon ugy az 1691-ben kelt Leop.-diplomában, mint az 1743 és 1791-beli országgyűlések törvényei között található s bármely más törvényezikelyeknek, melyek bármikor a román nemzet és hitvallásainak hátrányára, megszenteltség-telenítésére, igazságtalan elnyomására, megszegyénítésére és semmisítésére készültek és hoztak.

b) Az ily értelemben hozott és alkotott törvényezikelyket terjesztse ő felsége elébe szentesítés végett.

d) Az ország karai és rendei által leendő alkotmányos eskübe igatassassék egy záradék, mely tartalmazza a román nemzet jogainak biztosítását, mint politikai s a többi nemzetektől független nemzetét.

A III-dik pontra. A gyűlés megfontolván, hogy ezen pont felette nyomatékos s Erdélynek éppen alkotmányos életébe vágó, a tegnapi ülésben kinevezett bizottságnak, megszorítván azt két gyakorlati jogtudóssal Bohetel Sándor és Lasaru Sándor urak személyében, feladatául tűzte ki egy választási törvényjavaslat kidolgozását.

Axente Severu ur előterjesztésére a gyűlés sérelemnek nyilvánította az 1860 i dec. 21-ről báró Keményhez intézett kabinetratnak azon pontját is, melyben az 1848-ig szokásos nyelv nyilvánítatik hivatalos nyelven: a nyelv ügye elválatlan a nemzet ügyétől, ugyanazért a gyűlés határozta, hogy e tekintetben is felirat készítettessék ő felségéhez azon értelemben, mint már az I-ső pontra nyilatkozott.

Moldován Demeter ur alávétvén magát a gyűlés tanácskozáának az iránt, hogy azon hivatali állomást, melyre fel van hiva, titkonnoki minőségben az erdélyi udvari kancelláriánál elfogadja-e vagy sem? a gyűlés kijelentette, miként az állomások elfogadása az illetők egyéni meggyőződésétől függ, de ha az eskü, melyet egy hivatalra kinevezett románnak le kell tennie, ellenkezni fogna a román nemzet érdekeivel, akkor a gyűlés ohajtana, hogy a románok ne fogadjanak el közigazgatási állomásokat.

Ezekkel az idő nagyon későre haladván, jelesen délutáni négy óra lévén, az ülés eloszlott, megállapítván egyetemesen, hogy a következő nap délelőtti tíz órakor nyitassék meg. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Korunk” január 22-diki (31) számában megjelent azon távsürgönyi tétele: Az 1848-diki törvények keresztültvitelére minden kísérlet tilos, csaknem általános meglátást idézve elő — mi azon helyzetben vagyunk, hogy azt hiteles kútfő után oda módosíthatjuk, hogy azon királyi leirat, melyből ama hír véve van, az 1848-ki törvényeknek egyoldalú meggyei végzése nyomán tetteles életbehozatalát tiltja el; mi e hírek nagyrészben más horderűt és értéket ad.

— A „Korunk” távirata szerint az országgyűlés Budára van összehíva ápril 2-ra s Kraszna és Zilah küld 2, Közép-Szolnok 3, Kóvár 2 és Zaránd is 2 követet.

— Kath. püspök Haynald Lajos ő nmiga, Florenzben elhalt jeles festésztink Markó Károly hátrahagyott műveinek a magyar nemzeti muzeum részére szándékoló megvásárlására 200 ezüst forintot adott urbéri papirban.

— A medeséri unitarius lelkész kiigazítja az ottan alakult kis székely olvasó társulatról irt értesítéstink azon tételt, mintha ő azért kéretett volna fel, hogy mint írástudatlanoknak olvassa fel a megrendelt lapokat, mert a társulat tagjai, mint a székely földeszek jobb része, egyről-egyig írástudók, s a felolvasás csak azért intéztetett, hogy összegyűlve egyszerre hallhassák a híreket és észleléseket.

— A csehek is csehül kezdték magukat érezni, még pedig nem azon értelemben, mint mi magyarokul szoktuk érteni, midőn azt mondjuk: csehül vagyunk; hanem a csehekhez illő értelemben, a mennyiben ők is mint nemzet kezdik magukat érezni, a melynek szintén dicső történelmi multja van. Mint utjabban írják, a cseh aristocratia is nemzeti eszméltre kezd jöni, nem zárja el magát a cseh hazafiaktól, s közelebből egy gazdasági egylet gyűlésében egy Lobbokiev, egy Clam-Martinitz is cseh nyelven szólalt meg, a mi honszerte öröndetes hatást gerjesztett. — Galicziában ugy látszott egyelőre, hogy a rusnyákokat újból igatni kezdik a lengyelek ellen, hogy ezeknek honfias céljaikat megkülsíthassák. Legutjabban szövegek emelkednek a rusnyákok részéről, hogy ők egy test, egy léleknek érzik magukat a lengyelekkel és külön célra törekvő küldöttségről semmit sem akarnak tudni.

— Borbátviz január 11-én 1861. — A „Kolosvári Közlöny” 3-dik száma 10-dik lapján t. Lőthe József ur által közlé tett azon becsmerlő nyilatkozata: mikép imaházunk ajtótlán és pusztán állott, s hogy az mindennemű barmoknak tanyája és gyalázatos buvóhelye lett legyen a latroknak, merőben alapltan rágalom, ennek jogos bebizonyítását mulhatlanul megkivánjuk, annyival is inkább, mivel ezáltal egy morális testület van compromittálva. Ugy látszik, a bölcs író czikében azt is érinti, hogy nemcsak kenyérral, hanem isten igéjével is élünk, mivel tán azt akarja mondani, hogy csak most, de ennek előtte nem éltünk isten igéjével; nem ugy van: ezen egyház papi állomása mindig be volt töltve 1857-ig, — azon innen pedig őralja-boldogfalvi erélyteljes lelkész t. Fábri József ur szolgáltatta ki az isten igét a borbátviz egyházban is, míg a jelenlegi lelkész belépett egyházunkba.

— Figyelmeztetés a kolosvári repaczu-korgyári társulat részvényeseihez. — Hivatkozólaga e lap idei 7-dik számában megjelent terjedelmes hirdetésre, ezen társulat tisztelt részvényesei újból és sürgetően figyelmeztetnek arra is, hogy 56 fős kölcsönkötelezvényeiket e hó 5 kettől számítandó 30 — eredeti részvényeiket két hónap alatt Dr. Szombathelyi társulati gazda ur kezén át a

liquidáló bizottságnak adják be; a mi egész héten begyűlt, minden pénteken liquidálva kifizetésre Karvászy pénztárnok uralmát utalványozták; a kik a kikötött ideig be nem adják részvényeiket, a bizottság annak idejében azok amortisatíójára nézve kénytelen lesz törvényes lépéseket tenni. Az 56 fős kötelezvények a tőke és kamat kifizetése után benmaradnak a pénztárban, a többiek a végleges kielégítésig Dr. Szombathelyinél vagy a tulajdonosnál. A kiknek alapító részvényük elveszett, a bizottság által megállapított uton és módon követeléseikre nézve kielégítettnek; az 56 fős kölcsönjegyeket semmivel pótolni nem lehet. — Kolozsvárt, január 21-kén, 1861.

Nemzeti színház. — Jan. 14-én „Stradella.” Pauly mint czimszereplő a banditákat megterítő imaáriát megragadó melegség és fennséggel énekelte.

Január 15-kén „Brankovics György.” A czimszereplő Ujfaluшы hamis páthosszal adá a darab tragicus momentumát fíja vakon megjelenésekor. Hol a nő elájul, ott a férfi csak megrendül, s ha hős is, egyszersmind rögtön érezkeményen szilárdul. Ekként viszi át e jellemet írja is. Ujfaluшы földön csuszka bánta nagy voltában, s azzal látszott küzdeni: hogy önkivételbe jöjjön-e vagy magához térjen? Mint önértékteljes győztes, s később mint boszuszomjas hős — jeles volt. Komáromi mint Gerő lelkesen szavalt. — Tóthné Marát híven jellemzé, miként Pollinusné is Istvánt.

Január 16-dikán „Lecouivreur Adrienne.” Szigligeti Anna a czimszerepben tetszett aratot — minden szakasz után ismételve kihivatott. Több fellépéseit felülőleg akarunk róla szólni.

Január 17-kén „Bűvös vadász.”

Január 19-dikén a „Tücsök”-ben Szigligeti Jolán lépett fel mint Fanchette. A gyermek hülyg sok értelemmel játszott, plastikája néhol feltűnően jó vala; kiválólag az első felvonásban — a táncjelenetnél, s a negyedikben, midőn szerelmestárgyának hajlamáról értesül. Szavatai kissé igen sebes, s módja néhol szerepe természetén túl rátartó; de tagadhatatlanul művészi képesség tűnt ki egész játékából. A közönség zajos tetszéssel fogadta, minden jelenete után kétszer háromszor kihitta. Kíváncsú a fiatal művésznőnek, hogy atyok gondolatainak hü kifejezői legyenek a színpadon is.

Január 20-ikán „Szigetvári vértanúk.” A nemes Zrinyiből Ujfaluшы akárhányszor vad Stibort csinált. A pathos mint mainemű idegizgató is, rendén túl hajtva émelet, lehangol. Van Ujfaluшы általában derék szavaltában egy kiviró modorosság, miben akkor téved, midőn valamely tételt vagy egyes szót kiemelni akar: ilykor felkapja vagy alásüllyeszti hangját egy alig emberi intonációba, s a kiviró hatást ezáltal úgy megzavarja. Figyelmeztetjük őt kicsire és nagyra, mert kedvencünk, vagy helyesebben: mert sok oldalú tehetség. A Szigligeti nővérek (Anna Mária) mérsékelt helyessége igen kitűnt Ujfaluшы mellett. Molnár Szolejman végreperceit meglepően adá. Palatkai (Szokoli) bírálaton alul szerencsétlenkedett.

POLITIKAI HIREK.

— A velencei kérdés, melynek közelebbi erőszakosmegoldása kikerülhetlennek látszik, újabb, kevésbé aggasztó stadiumba látszik lépni. Turinban, a harci harsonát eddigelé oly erősen fuvó városban, a béke fuvóját vették elő s kisértgetik, ha inkább győzhetnének a várást, mint a várost. A kérdést nem tartják még eléggé érettnek s a kellő pillanatot nem hiszik még elérkezettnek. Várni, egykissé még várni: a jelszó. Victor Emanuel békés, Cavour még békésebb, legbékésebb pedig az „Opinione”, mely érzélgős békeczikkjeiből nem tud kifogni. Természetesen e megváltozott hangulat a Párisban történt nézetváltozásnak tulajdonítandó. Turinban a lassut kell táncolni, mivel Párisban egyelőre a béke hangjait akarják hallatni. Alább közöljük egy magas állású személynek Párisból Turinba írt levelet, mely világos képét rajzolja a helyzetnek. De legjellemzőbb egy cikkje a Párisban megjelenő „Opinion Nationale”-nak, mely köztudat szerint a császári demokráciának közlönye. Az „Opin. Nat.” mely Olaszország egységeit rajong s csak a napokban akará magok az olaszok által vétetni be Velencét, most maga is rögtön békeszeretővé lett. A következő cikkből fejtegeti Olaszország és Európa pillanati helyzetét. „Kétségtelen, hogy Olaszországnak el kell foglalnia Velencét. De mikor? Garibaldi az öt jellemző merészségével a jövő marciust jelölte ki a föllépés határnapjául. Victor Emanuel kormányja pedig föntartotta magának az elhatározás szabadságát. Tehát a Garibaldi barátainak reménye szerint a harc Ausztria és Olaszország között hat hét alatt megkezdődik. De Olaszország készen lesz-e hat hét alatt? Miután erre feleletül elmondja, mennyire rendezetlen állapotban van még Olaszország és ezzel szemben felelmi, hogy Ausztria mostani állapota mellett is még mindig rendezett, gyakorlott hadsereg ura, s csaknem bevehetetlen várak birtokában van, melyeket alig fogna sikerrel ostromolhatni tavasszal az olasz hadsereg, így folytatja: „Olaszország rendszeres háborút nem folytathatván, csak a forradalmi harc vagy a fegyveres várakozás között kénytelen választani.”

„A forradalmi harc: Garibaldi kiszállhat az adriai tenger valamelyik pontján, a tengerpartiakat fölzigathatja, a dunai tartományokat s Magyarországot részére vonhatja s így Ausztriát lángba boríthatja. Garibaldi megteheti ezt saját felelőségére; de Victor Emanuel nem. Ga-

ribaldi bizonyos pontig sikert is arathat. De az ily vállalatokban előre számítani nem lehet: egyedül a siker jelöli ki a határt a kalandoszerű merészség s az eszelős rendíthetelenség között, következésképp rendes kormány a vezetésére bízott népsorsát ily kártyára nem teheti fel.”

„A mit pedig egy rendes olasz okmány tehet: Bevenni Gaetát, véglegesen megoldani a nápolyi kérdést, Szciziliát rendezni, egyesíteni a haza szétszakadozott részeit, eszközölni a pápaság világi hatalmának megszűnését és így magát Velence kivételével egész Olaszországot urává tenni; és ezután a legszilárdabb alapon egy 4—500,000 főből álló hadsereget és tekintélyes hajóhadat szervezni. Ekkor hangosan ki kell nyilatkoztatnia, hogy Velence Olaszországnak szükséges és hogy erővel is elveendi, ha a diplomatiának nem sikerül Ausztriát az okos szó meghallgatására bírni; ezen fenyegető állást meg kell tartania mindaddig, mig nem Olaszország valóban elkészül, mi alatt a Duna mellett forrongó nemzeti szellem szétmállasztja az Ausztriát összetartó ragaszt, vagy mig egy új európai válság Olaszországnak megengedendi egyet előre lépni, s magát kiegészíteni a legszerencsétlenebb és leghősibb tarományávali egyesülés által.”

„A rögtönös harc tetszetik a kalandos hősöknek, de nyugodt, komoly politikuskok, kik maradóan eredményekre számítnak, kik nem ohajtják kockáztatni a már megnyert, helyesebbnek látják, az időre bízni, hogy kényelhetetlen ítéletét kimondja egy alakulásban levő nemzet és egy fölözslásnak indult állam ügyében.”

— Genuából jött, januarius 12-dikéig terjedő tudósítások nyomán a félhivatalos „Patrie” megerősíti, hogy Türr tábornok 11-kén indult el az Ichusa hajón, melyet a szárd kormány adott rendelkezése alá, hogy Garibaldit Caprerában fölkeresse. Cavour gróf kezében okiratok vannak, melyek őt bizonyossá teszik, hogy az olasz parlamenten nevezetes többségre számolhat. Ezen többségre számítva és a két partfogó nagyhalom tanácsai által támogatva, Cavour gr. elől Velence megtámadásától s a béke kérdését mindjárt a parlamenti ülések elején bizalom kérdésévé teszi. „Türr tábornok — teszi hozzá a „Patrie” — a ki jelenleg dandártábornoki ranggal bír a piemonti hadseregnél és a ki nagyon gyakorlati eszű ember, azt mondják, azért meg Garibaldihoz, hogy megtudja, mik legyenek az ő szándokai azon új iránynyal szemközt, a melyet az olaszügyek látszanak venni a szárd kabinet feje impulsusa alatt. Türr tábornok mielőtt elutazott volna, Turinba ment, s találkozt mind mondják a királylyal és Cavour gróffal.” Újabb hír szerint Türr küldetése sikert aratott volna.

— A kölni lap Victor Emanuelnek egy, Garibaldihoz intézett sajátkezüleges leveléről is beszél, melyet Türr nyújtana át Garibaldinak, melyben az van mondva, hogy a jövő tavasszal Velence elleni minden harcziavállalatról tegyen le; mert a király veszteség fog maradni és ha Garibaldi példáját nem követi, III. Napoleon el van határozva őt erőszakkal is visszatartóztatni.

Nem tudjuk alaposabb-e a kölni lap e közlése mint a drezdai lapé, a mely itten következik: A látogatásról, melyet Russel l. unokaöccse tett Garibaldinál, a drezdai lap részletekhez hoz. Russelnek czéja lett volna rábeszélni Garibaldit, hogy ne kezdjen új vállatba, előbb a forradalmat szilárdítsa meg, térjen vissza Nápolyba megalapítani az olasz egységet s véget vetni a reactionarius izgatásoknak. Garibaldi megköszönte a jó tanácsot, de hajthatatlan maradt, sőt csaknem maga részére vonta azokat, kik őt megakarták téríteni. Egy földabroszt kiterítve, megmutatta hány oldalról fenyegetik Ausztriát. Ő nem képes többé föltartóztatni a dolgok menetét, s nincs más mód, mint élére kell állania. Mire Russel ijedve kiállt föl: ilyformán nem csak Ausztriáról van szó, hanem Németországról és Európáról! Lehetséges, felel Garibaldi. Ugy látszik, teszi hozzá a közlő, hogy a király és Garibaldi Cavour mellözésével közlekednek.

— Turinból, jan. 14-kén az „A. A. Ztg.”-nak írják: „Néhány nap óta garibaldiakat toborzanak Magyarországról részére, még pedig több helyiségben. A „Róma és Velence” című lap fájlatja ez eljárást mint igen veszélyes az olasz nemzeti egység sikerülésére nézve. — A magyar izgatás itten mind inkább élénkül s mind hivatalosb jelleművé kezd lenni.”

— Egy magas állású egyén levelet írt Párisból Turinba, melyben a többi közt ezeket mondja: „Ne törjön ön pálcát a császár felett, ő egy percig sem szűnt meg a legőszintébb érdekeltséggel viseltetni Olaszországot. Ő ezental is támogatandj Olaszországot. Ohajtja az ország függetlenségét, és szeretné, ha 1862-ben egy idegen sem volna olasz földön, és csak önköztől függ, hogy hazájuk egységét is kivívják. Bármiként gondolkozzanak is a francia államférfiak az egységes Olaszországról, annyi bizonyos, hogy a császár nem fog ellenszegülni, ha az olaszok bebizonyítják, hogy-

komolyan akarják az egységet, a szárd államférfiak pedig azt, hogy a nemzetet valóban Victor Emanuel kormánypálcája alatt egyesíteni képesek. Franciaországban nem örömet vennék Velence megtámadását, ha ez elhamarkodva és az európai viszonyok tekintetéből le nélkül fogna történni. Elvileg nálunk is elismerik ezen lépés szükségességét, de megkívántatik, hogy az idő jól megválasszassék. A császár nagy súlyt fektet erre. Hajóhadunk a gaetai kikötőből az adriai tengerre menend, főleg azért, hogy meggátoljon minden elhamarkodott lépést. Olaszország ujászületése vagy békes uton menend végbe az által, hogy Ausztria önkéntesen megteszi azon áldozatokat, melyeket a viszonyok tőle kívánnak, vagy pedig általános háborúra kerül a dolog. Ez utóbbi esetben óhajtanian kell a császárnak, hogy igen korán ne vessék ki a kártya. Főfeladatunk tehát, hogy összetartsunk és csatákészek legyünk, anélkül azonban, hogy elragadtatni engedjük magunkat a csabos körülmények által. Előre, de csak fontolatlan lépést ne tegyünk! Ez jelszavunk. Gaeta miatt nincs miért aggodniok. A császár bírja az orosz czár és a spanyol királynő ígérését, hogy hajócsapatokat visszahívják, valamint hajóhada is parancsot kapott elindulni. Ezen utóbbi admiráljában szerencsétlen választást tőn a császár. Tinan és Goyon sok roszt tettek. Thouvenel sokkal nagyobb barátja az olasz ügynek, mint hittük. Ő a dolgok fejleményeit egy valódi államférfi szemeivel tekinti. A kelet is igen foglalkoztat bennünket.”

— A „Constitutionnel” ismét védelmére kel a Dunaifejedelemségek kormányának az osztrák német lapok ellenében, különösen a lipcei lap ellen, mely legújában azon poseni hírről áskálódik Kuza fejedelem kormánya ellen „mintha a román tartományokban jelenleg lengyel legio alakulna a fejedelem beleegyezése mellett.” Ez a hír is azon újságolók agyában fogamzott — jegyzi meg a párisi félhivatalos lap — a kik ezelőtt egy hónappal a moldva-oláhokat egyik magyar főnök parancsnoksága alatt seregeltették össze.

— A dán kormány rendkívüli erélylyel készül a német executio visszaverésére, mely a mint írják közelebből el fog határozatni a német szövetség részéről elene, nem ugyan mint dán király, hanem mint holsteini és lauenburgi herczeg ellen, ki német szövetség tagja. Az orosz és angol hatalmak is kétségtőlbe beleszólandanak e dán-német bajba; Napoleon nagyon szeretné, ha e német házi baj európaivá nőhetné ki magát s a kis Dávid elleni harczzal a nagy Golíath el lenne foglalva, hogy annál könnyebben lehessen az alatt a Rajna felé nyultozkodni a francia testnek.

— Mialatt Franciaország kormánya és sajtója egyre sürgetik, hogy a francia expedítio Syriában maradjon tovább is a keresztények életbiztonsága végett, az angol sajtó pedig a kikötött 6 hónap betelése után a francia hadtest visszajövetelét követeli, minthogy, Fuad basa már mindent jól elintézett: a Syriából érkezett újabb hírek oly fenyegetőleg hangzanak a keresztényeknek nézve, hogy a francia sereg ott maradása továbbra is szükségesnek tűnik fel. Mint Stambulból jan. 9-kén írják: Az európai bizottmány Damaszkusban fenyegetésekkel fogadtatott. A brit biztos 3000 damaszkusit megkérdezett, kik mindnyáján kijelenték, hogy a keresztényeket legközelebb újabb veszély fenyegeti.

Újabbak. Turin, jan. 19. Az „Opinione” egy, a porosz demonstratiók ellen intézett vezércikkében így nyilatkozik: „Olaszország eléggülletlen a politikai helyzettel. Mindaddig, mig Velence el van különözve az olasz nemzettől, ez utóbbi semmit sem mulasztand el annak Ausztriától elszakasztása végett; az erre nézve minden alkalmat megragadand; s ha ily alkalom nem léteznék, szándékosan idézend elő olyant, hogy céljához eljuthasson. Így p. o. miként utasíthatná vissza Olaszország Franciaország szövetségét, a rajnai tartományok meghódítása végett, ha Velence fölzsabadítása s az olasz egység megalakítása lenne ezen szövetség ára? A németek, kik a Rajnát a Pónál s Minciónál akarják védelmezni, a Rajna elvesztése veszélyének teszik ki magukat, mivel mig Ausztria Olaszországban erős állást foglal, az olasz nemzet kénytelen lesz Ausztria összes ellenségeihez s azok szövetségeseihez csatlakozni.” A porosz kormány eddigelé, a helyett, hogy a német népek harczzvágyas szellemét csillapította s Franciaország elleni tüntetéseiket gátolta volna, azt még inkább tüzelte s a tüntetéseket nagyobbsszerűkké tette.

— Turin, jan. 19. A „Corriere Mercantile” jeltenti: Több ezer bourbon-katona Lovera tbk. alatt római területen át a nápolyi tartományokba beütozt s a csekély számú olasz csapatokat Tagliacozzo mellett megverte; az utóbbiak Avezzano felé vonultak vissza. Sonnaz tbk. erősítéssel indult Sora felé.

— Turin, jan. 19. A Gaeta elleni lödözést az egész vonalon 150 különböző öblü ágyuból 20-kán kezdi meg. Mindenik ágyu mintegy 1000 töltéssel van ellátva.

— Stambulból, jan. 10-kén írják: Oroszország és Ausztria a tudvalevő fegyverügyben kemény jegyzéket intéztek a török minisztériumhoz, panaszt emelve főleg Kuza hg. ellen, mint a ki a magyar forradalom vezetői iránt igen nagy elnézéssel viseltetik.

— Páris, jan. 17. Ausztria követeli a portától a Törökországban tartózkodó magyar emissariusok elfogatását: Klapka a dunai fejedelemségekbe elutazott.

— Nápoly, szombaton este. A francia tenger-nagy a hajóhad hátramaradt részével ma elment Gaeta alól.

— Turin, Az „Opinione“ hétfői száma írja: hogy Persano ostromzárát vetették nyilatkozatát Gaetát. Kiáltványt bocsát ki, melyben néhány órai időt engedett azon lakosoknak, a kik a várost el akarják hagyni. Az idegen hajók odahagyták a kikötőt. A bombázás holnap kezdődik. Lamarmora holnap indul Berlinbe, küldetéssel a porosz királyhoz.

— A tegnap esti lapok hozzák ama fölségi leiratot, melyről „különfélék“ című rovatunk elején szó van. A

leirat ő felsége és b. Vay és Zsedényi urak által van aláírva. Keményen kel ki a vármegyék tulhajtásai ellen, de egyszersmind az uralkodó határozott akaratát nyilváníti az alkotmány visszaállítása iránt s hivatkozva az 1790-ki törvényre, melynek koronázást rendelő részét az uralkodó is mielőbb teljesíteni óhajtja, egyszersmind hivatkozik arra, hogy ugyan a törvény az alattvalói hűség köteleit a megkoronázástól is az uralkodó iránt biztosítja, ennek alapján rendeli a felség.

1-ször hogy a birodalom határain kívül tartozó hűlen és felségsértő egyéneknek a megyei bizottmányokba történt választása semmisenek tekintetik.

2-ször. Megparancsoltatik, hogy az adózások megakadályozása iránt tett megyei határozatok, adó kivételek sat. szoros felelet alatt megsemmisítenek.

3-szor. A jövő országgyűlési megállapodásig s illetőleg az országbíró által teendő ideig. javaslatig, minden intézkedés, mely a törvénykezés ideiglenes fennállása ellen van, eltiltatik, miután ez csak rendes törvényhozás útján elintézhető.

4-szer. Miután az 1848-ki törvények átvizsgálása, módosítása stb. a folyó évi április 2-ára összehívandó országgyűlésre utasított, mint a melylyel kap-

csolatba jött kérdések érett megfontolást kívánnak, melyeknek elhatározása egyeseket, és megyéket nem illet, ennél fogva ezen törvények tetteles foganosítása szigorúan tiltatik.

Ha a megyék részéről ellenszegülés lesz, a bizottmányok betiltatnak, a mi szükség esetére anyagi hatalommal is érvényesíttetni fog.

Mindezeket a leirat a népek közjára iránti kötelek kifolyásának nyilvánítván, azon esetre ha a szigor eszkeihez kellete nyulni, s e miatt az országgyűlés lehetlenné válna, a következményérti felelősséget a ki-egyenlítés művét akadályozókra hárítja.

Támaszkodva az igazi honbarátok belátására, a jogra, s az egek áldására a fölség bizalommal tekint azon pillanatra bekövetkezésére, melyben legtisztább számdéka igyekezetének sikerét az ország kielégítésére s megnyugtatóra a szent korona által biztosítva lát-hatják.

Ez az elég szigorral írott leirat, mely a megyékhez intéztetett. Jövő számunkban adjuk az egészét.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(23)

Csödhirdetés.

(3—3)

A magos cs. k. helytartóság 1860 december 8-án 21548 szám alatt kelt rendelete következtében a szamosújvári cs. k. fegyintéznél 1 őrpáncsnok, 10 első és második osztályú főfelügyelő, és 100 első és második osztályú felügyelőből álló polgári őrségnél következő helyek betöltendők:

1.) Az őrpáncsnoki állomás évi 350 oszt. értékű forint, szabad szállás, egy napi katonai kenyérrészlet, napi 5 ujkraczar ágynémű, fűtési és világítási jutvány, és egész formaruha évi fizetés mellett.

2.) Négy első, vagy esetlegesen csak is második főfelügyelői állomás az elsőben évi 300 oszt. forint, az utóbbiban évi 240 oszt. forint, továbbá mind a két osztályban egy napi katonai kenyérrészlet, napi 9 ujkr, fűtési, világítási és szállás jutvány és egész forma ruha fizetés mellett.

Az ezen állomásoktól folyamodók ere vonatkozó kérelmeiket iskolai és más képességi bizonyítványokkal, továbbá a katonai becsülvéllel és más szolgálati okmányaikkal ellátva folyó 1861-ik év februárius végéig és pedig a kik már polgári állam szolgálatban állanak, előjáró hatóságai ellenben azok kik még tetteles katonai szolgálatban, vagy tartalékban vannak, vagy azok is, kik a katonaságból már kiléptek, de sehol nincsenek alkalmazva illető ezredeik kiegészítő kerülete parancsnoksága által, az utóbbiak által pecsét alatt melléklendő magaviseleti jegyzékek és büntetési kivonatjaikkal ellátva nyújtsák be az előírt cs. k. fegyintézet igazgatóságához; egyszersmind mutatassák ki hogy a katonaságnál szolgáltak, a kérelemhez melléklendő orvosi bizonyítvány szerint egészséges testalkatuk, az országos nyelveken jól fogalmaznak, a számadóságban tökéletes esemrettel bírnak; és végül meejegyzendő hogy polgári állam szolgálatra osztályoztatnak el és ha igen az erre vonatkozó minősítvényi kimutatások hol léteznek!

Az országos cs. k. fegyintézet igazgatóságától

Szamos-Ujvárt, januárius 15-én 1861.

Brühl, igazgató.

NEM HIVATALOS.

(26)

(1—4)

STEIN JÁNOS kolozsvári könyvárusnak van szerencséje értesíteni a tisztelt szülőket és tanítókat, hogy kereskedésében közelebbről **egészen új és megifjodott alakban jelent meg** a magyar tanuló sereg eme régi kedvence:

MAGYAR OLVASÓ-KÖNYV

elemi és reál- (polgár-) tanodák, gymnasiumok és magán-növendékek használatára.

Az oktatás- és lélektan máj igényei szerint szigorúan korhoz alkalmazva néhány pályatárs közremunkálásával dolgozák és szerkeszték

GÁSPÁR JÁNOS,

nagyenyedi neveléstanár és képezdeigazgató, — és

KOVÁCSI ANTAL,

kolozsvári gymnasialis igazgató-tanár.

Első folyam, 7—11 éves mindkét nemű tanulóknak.

Negyedik javított és 2 kötetre bővített kiadása az eddigi első darabnak.

Első kötet, mindkét nemű elemi és néptanodák alsó vagy is I-ső és II-ik osztályainak. 13 nyolczadrét iv, füzve 50 kr. keménykötésben 70 kr.

Második kötet, mindkét nemű elemi és néptanodák felső vagy is III. és IV. osztályainak. 15 nyolczadrét iv, füzve 60 kr. keménykötésben 80 kr.

Második folyam, 11—15 éves tanulóknak.

Első kötet, algymnasiumok I. és II. s a reáltanodák megfelelő párhuzamos osztályainak. Második tetemesen változtatott kiadás.

15 1/2 sürti nyolczadrét iv, füzve 70 kr. keménykötésben 90 kr.

Mindhárom kötetből tanodáknak **helyből elvitette** száz példányra 20, ötvenre 10 díj nélkül jár.

Szerzők a tisztelt szülék és tanítók ezen **legrégibb rendszeres magyar olvasókönyv** iránt országsszerte folytonosan nyilatkozó rokonszenvét s a növendékek kegyeletteljes ragaszkodását továbbra is kiérdeklendők, ímezen **teljes átalakítás** által tanodáink tökélyesbedő szervezetével is összhangzásba hozták ezen nemsokára bevégezendő vállalatukat.

(24)

Hirdetmény.

A bethleni járásban Szamosujvár közelében fekvő Csaba-Ujfalú helységben egy fekvő birtok, urilakház s minden gazdasági épületekkel ellátva, melyhez 85 hold szántó, 25 hold kaszáló, 5

(1—3)

hold szőlőhegy, egy kised malom, ital mérési és áruházi jog és nyolcz curialista tartozik, folyó év Szt-györgy napjától kezdve, három vagy a körülményekhez képest kedvező feltételek mellett több időre is, haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni Kolozsvárt külsőmonostort-czában 74. ház szám alatt.

(25)

25/1 1861

(1—1)

A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített

GYÓGYSZERES SZAPPANOK,

melyek sokszerű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok öröndetes eredményei által jóknak bizonyultak be, következő tizenkét különböző nemei teljes biztossággal ajánlat-hatnak szüntegy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek:

darabja utasítással együtt o. é. kr.	darabja utasítással együtt o. é. kr.
Hamiglab-szappan görv. bajnál . . . 55	Kátrány-szappan , bőrhámladéknál . 35
Irla-szappan , idült bőrbajoknál . . . 35	Halmájzsir-szappan , aszkóránál . . 35
Terpentin-szappan , bennűsoknál . . . 35	Epe-szappan , börtisztatlanságoknál . 35
Benzoe-szappan , bőrkeményésnél . 40	Kén-szappan , bőrkütegeknél . . . 35
Kámfor-szappan , csuszó bajoknál . 35	Rozmarin-szappan , erősítőmódáshoz . 35
Kaniblag-szappan , elévült kütegeknél 45	Könleg-szappan keményedésnél . 35

Az ezen szappanokhoz melléklut utasításokban elő vannak adva azon különböző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legezészerűben használtatnak, valamint azon különfeleség is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bebizonyult hatásuk fokozatával értékők neveltethetik: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szenvedőnek a külső szerek használatát könnyebbíti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosb s általánosb alkalmazását lehetővé teszi.

A gyógyszeres szappanok csak 2 1/2 obon nehézségű darabokban adatkak el s hivatalosan letett függvényeik mindkét végükön pecséttel vannak ellátva; az egyedüli raktár Kolozsvárt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. *Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Dévén: Büchler A. Enyeden: Bisztritsányi A.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátszegen: Mátéfi Béla gyógyszer; Károly-Fejérvárrt: Rusz János; Köhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárrt: Misselbacher J. B.; Szamos-Ujvárrt: Placintár és fia gyógyszer; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Sebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Seps-Szentgyörggyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer; Szeredán: Gósy A.; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff Gábor uraknál.*

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható

KUKLINÉ

PRÉDIKÁCIÓI.

NÉHAI MEGBOLDOGULT

KUKLI JÓNÁS

hátrahagyott irataiból

összeszedte

KUKLI JÉRÉMIAS.

Ára 1 firt 20 kr. osztrák értékben.

SAPHIRA,

történeti regény (Erdély multjából) írta Halmágyi Sándor, három kötet. Összesen 534 lap. Ára mind a három kötetnek 2 firt 60 kr. újpénz.

PARLAGI RÓZSÁK

történeti beszélyek, írta Halmágyi Sándor. Két kötet igen díszes kiállítás, összesen 317 lap. Ára 2 firt. E beszélyek tárgya egytől egyk Erdély történeléből van merítve.

A KISÉRTŐ.

REGÉNY,

MARMIER X. után francziából

DÓZSA DANIEL

Ára füzve 1 firt o. é.

MAGYAR -

vagy

CZIGÁNY-ZEEN?

Elmefuttatás

Liszt Ferencz

„Czigányokról“ írt könyve felett.

IRÁ

BRASSAI SAMUEL.

Ára füzve 72 kr o. ért.

TÖREDEKEK

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN fenmaradt kéziratából.

Közi

TÖRÖK JÁNOS.

I. KÖTET:

MUNNIA.

Ára 2 forint o. é.